

Haugaland brann og redning iks

Budsjett 2024

Økonomi- og handlingsplan 2024 - 2027

Haugesund,

Dag Betnen
brannsjef

INNHALDSFORTEGNELSE

1	FORORD	2
1.1	Innleiing.....	2
1.2	Organisering.....	2
1.3	Styrande dokument	2
2	SAMMENDRAG, ØKONOMI- OG HANDLINGSPLAN 2024 - 2027	3
2.1	DRIFTSBUDSJETT	3
3	RAMMEVILKÅR	4
3.1	Selskapets mål og strategiar samt rammevilkår	4
3.2	Avdelingar og oppgåver	4
4	SÆRSKILTE UTFORDINGER I PERIODEN	5
4.1	Etablering og drift	5
4.2.	Kompetanse	6
4.3	Stasjonar og hms.....	6
4.4	Økonomi.....	7
5	ØKONOMISKE SYNERGIEFFEKAR	8
5.1	Rapport av 2. oktober 2015	8
5.2	Organisering.....	9
5.3	Investeringar og kjøp	10
5.4	Kompetanse	10
6	ØKONOMI	11
6.1	Finansielle måltal	11
6.2	Økonomisk oversikt	11
6.4	Inntekter	13
6.5	Fond	13
6.6	Gjeldsbyrde	13
7	SJØLVKOSTOMRÅDET FEIING OG TILSYN	14
7.1	GRUNNLAG FEIE- OG TILSYNSGEBYR	14

1 FORORD

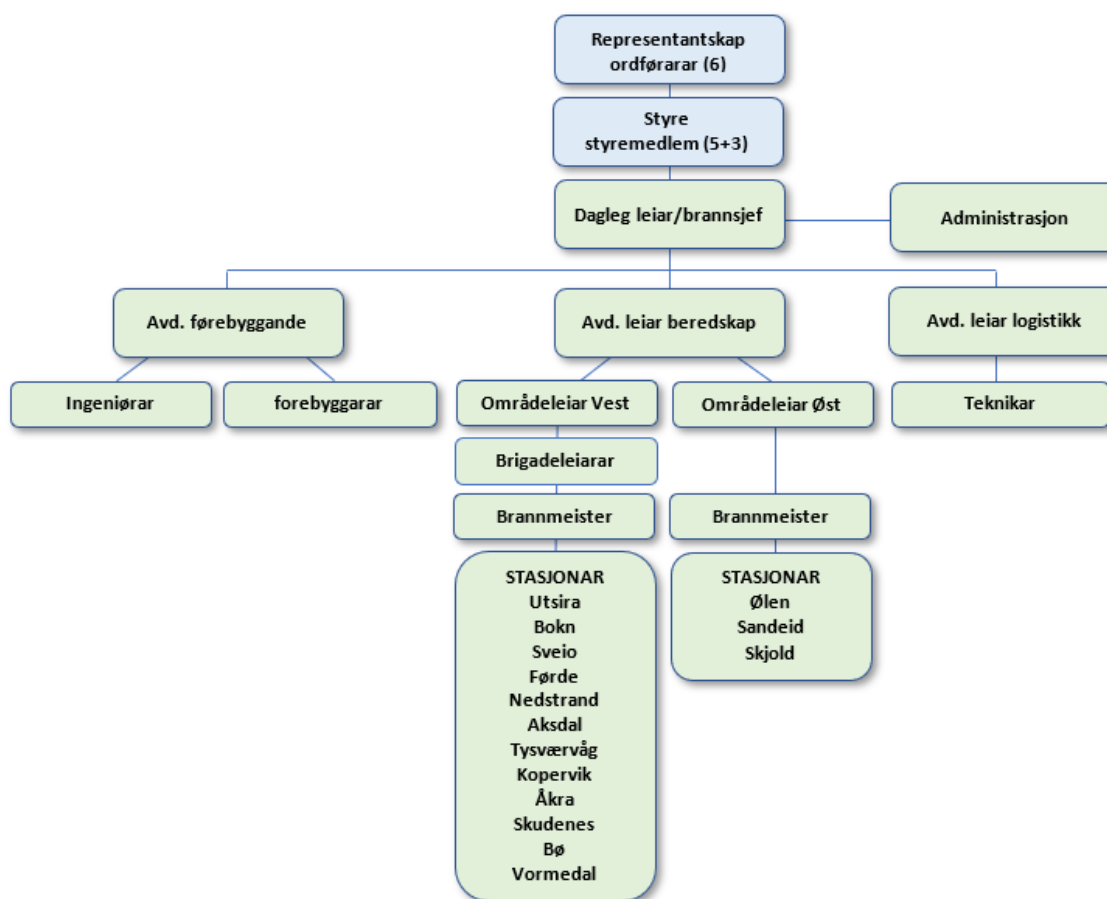
1.1 INNLEIING

Haugaland brann og redning iks sine hovudoppgåver er å overvake risikobiletet og etablere førebyggjande og beredskapstenester som er i samsvar med kartlagt risiko. Samarbeid og kompetanse er viktig for effektiv risikohandtering. Å redusere sannsynlegheit er meir gunstig enn å handtere konsekvensar. Kontinuerleg og spissa førebyggjande arbeid samt ein effektiv og rett dimensjonert beredskap når hendingar skjer, er viktig for å drifte godt økonomisk og samstundes nå nasjonale mål, men også mål sett av eigarar og selskapet sjølv.

Forutsigbare rammer og tydelege mål er nødvendig for å drifte effektivt våre 15 stasjonar og våre 250 dyktige tilsette. Visjonen for HBR er å vera det leiande brannvesenet i Noreg innanfor sine fagområde. Gjennom visjonen skal det drivast fram kostnadseffektive løysingar.

1.2 ORGANISERING

Haugaland brann og redning iks er organisert som eit interkommunalt selskap med seks eigarar der representantskapet er selskapet sitt øvste organ. Selskapet er dimensjonert ut frå innbyggartal og er tilpassa den risiko som er i regionen.

1.3 STYRANDE DOKUMENT

Brann og eksplosjonsvernloven gir dei oppgåver og plikter som brann- og redningsvesenet skal løyse for våre eigarkommunar. Selskapsavtala saman med eigarstrategien er førande for korleis eigarane sine mål for selskapet skal nåast gjennom godt samarbeid samt god og forutsigbar økonomisk styring.

Budsjett med økonomi- og handlingsplan er eit styringsdokument som viser korleis selskapet skal nå eigarane sine mål gjennom drift og for å sikre at gjeldande brannokument vert innfridd.

2 SAMMENDRAG, ØKONOMI- OG HANDLINGSPLAN 2024 - 2027

2.1 DRIFTSBUDSJETT

Økonomi- og handlingsplanen som er lagt fram tek utgangspunkt i revidert økonomi- og handlingsplan vedteke som sak 23/005 i representantskapet 15. mai 2023. Planen fører vidare prinsippet om rammestyring der forventa nedtrekk på 1 % er gjennomført etter at deflator for 2024 er lagt til. Deflator har SSB estimert til å vera 4,5 %.

I den tid me er i, vil det vera ei rekke usikre faktorar for budsjett 2024 samt for økonomi i heile planperiode. Dei siste to åra er deflator 2-3 % over det som er budsjettert, noko som tilseier at nedtrekk er reelt høgare enn det som budsjettet legg opp til. Dette saman med få moglegheiter for å gjere grep, gir selskapet og kommunane økonomiske utfordringar.

Økonomi- og handlingsplanen er justert med den konsekvens av at kommunane Etne og Suldal ikkje er ein del av selskapet frå og med 1.1.2023 og 1.6.2023. Det er teke høgde for sal av teneste til Suldal i ein overgangsfase fram til dei har funne andre løysingar frå og med 1.1.2025.

I etableringsfasen av selskapet har det vore ei rekke utfordringar og det er sannsynleg at det også vil vera utfordringar i kommande planperiode i all den tid at økonomiske forventningar ikkje samsvarar med det handlingsrommet som selskapet har. Det skal likevel slåast fast:

Haugaland brann- og redning iks levere ei betre og rimelegare teneste i dag enn det som kvar einskild kommune vil klare åleine.

Dette vert skrive då det vert hevda frå fleire eigarar at selskapet er dyrare no enn det som var tilfellet då kommunane dreiv sine eigne brann- og redningsvesen. Etne og Suldal har begge eit høgare budsjett når dei vart sjølvstendige. Sveio har dokumentert at dei ikkje kan stå åleine som følgje av kostnad.

Ein større del av HBR sitt budsjett må omdisponerast til nye kostnadar som vert pålagt gjennom sentrale krav/endingar. Kostnadane er likevel lågare enn det kvar kommune vil klare gjennom drift åleine:

- Generell pris- og lønsvekst samt sentral særavtale.
- Oppfølging av pålegg frå Arbeidstilsynet (m.a. brannstasjonar)
- Oppfølging av sentrale krav/føringar/standardisering av køyretøy
- Oppfølging av sentrale krav/føringar til kompetanse og hms
- Oppfølging av sentrale krav/føringar for oppgradering av nødnett

Desse kostnadane kjem uavhengig av organisasjonsform og det vil vera kostnadseffektivt å gjera dette saman framfor at kvar einskild kommune skal stå for dette åleine. Haugaland brann og redning iks skal vera eigarkommunane sitt verktøy for å koma framtidige utfordringar i møte på ein profesjonell måte, men til lågast mogleg pris.

Det må vera samsvar mellom det som er faglege og økonomiske forventningar til selskapet og det som er handlingsrommet av tiltak.

2.2 INVESTERINGSBUDSJETT

Ny selskapsavtale er vedteke utan auke i låneramma. Det er i økonomi- og handlingsplanen lagt opp til at kommunane sjølv finansierer sine lån (etterslep) av dei investeringane som selskapet har gjort på vegne av eigarane som ikkje innfridde selskapsavtala § 2.1 ved oppstart. På denne måten vil selskapet vera godt under gjeldsbyrda som selskapet sjølv er ansvarleg for.

Vidare er det lagt opp til å ikkje investere i 2024 fram til selskapsstruktur og branndokument er fastsett av eigarkommunane.

3 RAMMEVILKÅR

3.1 SELSKAPETS MÅL OG STRATEGIAR SAMT RAMMEVILKÅR

Selskapet skal gjennomføre pliktene som eigarkommunane har etter brann- og eksplosjonsvernlova. Dimensjonering skal skje ved ein analyse av risiko- og sårbarheit i regionen der tiltak vert ut frå ein beredskapsanalyse. Endeleg brannokument skal vedtakast av kommunane.

Mål og strategi for selskapet kjem fram av selskapsavtala, herunder:

- Økonomistyring
- Organisering og styringsmodell
- Hovudstasjon og øvrige stasjonar
- Ansvar og oppgåver til styret og dagleg leiar.

Mål og strategi kjem ut frå at eigarkommunane ønskjer eit samarbeid for å få gode nok tenester i regionen innanfor prinsippet «godt, men nøkternt».

Viktige føringar er gitt i følgjande lover, forskrifter og andre dokument:

- Lov om interkommunale selskap (sist endra 02.06.2023)
- Brann- og eksplosjonsvernlova (sist endra 27.01.2023)
- Brann- og redningsforskrifta (ny 01.03.2023)
- Forskrift om brannforebygging (sist endra 11.06.2023)
- Brannstudien (desember 2013)
- NOU 2012:4 Trygg hjemme
- Meld. St. 5 (2020–2021) Samfunnssikkerhet i en usikker verden
- Meld. St. (2023) Fremtidens brann- og redningsvesen

3.2 AVDELINGAR OG OPPGÅVER

Hbr iks skal etter brann- og eksplosjonsvernlova, og på vegne av kommunane:

§§ 9 og 10: etablere og drifte brann og redningsvesenet samt rapportere

Det er etablert eit interkommunalt selskap som skal gjennomføre oppgåva gjennom å etablere system for økonomi, HR og lønssystem, internkontroll og kvalitetssikring, rapportering, sakshandsaming og leiging.

§§ 11 - 14: oppgåver og fullmakter

Førebyggjande avdeling skal gjennomføre oppgåver som er tilpassa risiko og sårbarheit der førebyggjande analyse er dokumentet som seier kva som skal gjerast og korleis avdelinga skal vera organisert. Oppgåver er blant anna:

- Initiere og gjennomføre informasjonskampanjar samt utøve informasjon i det daglege.
- Kartlegge særskilte brannobjekt og andre risikoområder for å utøve tilsyn i slike objekt og områder. Det vert særskilt nemnd at det er ein nasjonal føring for å førebygge inn mot risikoutsatte grupper.
- Gjennomføre tilsyn og feiing av fyringsanlegg i bustadar og fritidsbustadar. Feiing og tilsyn er sjølvkostområde og skal gjennomførast etter kartlagt behov (frekvens).

Beredskapsavdelinga skal handtere brannar og andre akutte ulukker som kan forventast i regionen. Type hendingar kjem fram av kartlagt risiko og sårbarheit. Beredskapsanalysa seier korleis avdelinga skal dimensjonerast og oppgåver løysast.

Beredskapsanalyse er ikkje godkjent av representantskapet og det må i planperioden jobbast for å få denne godkjent for å kunne utvikle selskapet vidare i tråd med eigarforventningane.

§ 15: samarbeid

Kommunane er pålagt å samarbeid for å finne lokale og regionale løysingar av førebyggjande og beredskapsmessig oppgåver med sikte på best mogleg utnytting av samla ressursar.

4 SÆRSKILTE UTFORDINGER I PERIODEN

4.1 ETABLERING OG DRIFT

Det er eit mål om å drive eit kostnadseffektivt brann- og redningsvesen der oppgåver skal løysast for eigarkommunane på ein måte som er betre i fellesskap enn om kvar kommune skal gjera dette åleine. Det er peika på nokre utfordringar i planperioden.

- Selskapsavtale:** Selskapsavtalen er det styrande dokumentet for styret og dermed også administrasjonen. Per i dag har ikkje selskapet ein vedteken selskapsavtale som gjenspeilar kva eigarar me har i selskapet. Framlegg til ny avtale som eigarkommunane sjølv har utarbeidd, legg opp til ein vidareføring av eksisterande avtale. Det er justert for eigarar som går ut av selskapet. Er det ønskje om ein annan retning enn det som var intensjonen med selskapet då dette vart etablert i 2018, er selskapsavtalen er viktig reiskap for å få dette til.
- Eigarstrategi:** Selskapet har ein eigarstrategi som er vedteke i 2017, men som eigarane har signalisert må endrast då selskapet ikkje kan følgje denne fullt ut. Eigarstrategien er eit viktig dokument for å skape forutsigbare prosessar og må på plass tidleg i planperioden. Utan selskapsavtale og eigarstrategi er det vanskeleg med god eigarstyring og det skapar uvisse i styret og administrasjonen om kva forventningar og retning selskapet skal jobbe.
- Politisk:** Det er fleire utfordringar inn mot politisk arbeid i kommunane. Det kan vera enkelt saker til det å stille spørsmål til vårt eksistensgrunnlag. Ein del av det som vert teke opp i politiske forum må tilskrivast manglande kunnskap og det må derfor jobbast med informasjonsflyt frå representantskap og inn mot kommunane. Vidare må det etablerast rutinar som sikrar den styring som eigarane forventar overfor selskapet. For begge desse område vil eigarstrategien vera det verktøyet som må på plass.
- Omdømme:** Selskapet sitt omdømme må bli betre. Dette må sjåast i samanheng med eigarstyring, men også selskapet sitt eige arbeid for å selje det gode arbeidet som vert lagt ned av dei tilsette. Det er etablert «sanningar» om forhold som ikkje er slik dei vert framstilt:
- «HBR er blitt vesentleg dyrare enn før...». Det som må samanliknast er ikkje budsjettet til kvar kommune før etablering av selskapet, men kva som kostnaden vil vera om ein ut frå kroneverdien i dag går tilbake til kommunale brannvesen. Sveio har dokumentert at dette ikkje er mogleg utan større kostnader. Etne og Suldal har eit dyrare brannvesen i dag enn det som var tilfelle når dei var med i HBR. Karmøy har dokumentert at HBR har redusert kostnaden samanlikna med plassering i KOSTRA.
 - «IKS som driftsform er for dyrt...». Kostnadsauke som ligg til selskapet skuldast tiltak som selskapet skulle løyse for eigarane og det vil vera kostnad med å løyse desse tiltaka kvar for seg (brannstasjonar, kompetanse, vaktordningar m.m.).
 - «Arbeidsmiljøet i HBR er dårleg...». Me har eit lågt sjukefråvær og arbeidsmiljøundersøkingar i 2022 viser at arbeidsmiljøet er godt.
- Analysar:** Beredskapsanalyse trinn 2 er ikkje godkjent i representantskapet. Vidare er det signalisert at trinn 1 skal vurderast på nytt. Beredskapsanalysa må i planperioden fastsettast for å kunne utvikle selskapet i tråd med eigarforventningane.
- Struktur:** Det må forventast at endringar i selskapet vert utgreie før slutningar vert gjort. Mål for selskapet er innfridd når det gjeld økonomi, fagleg tyngde og effektivitet sjølv om det i nokon samanhengar vert hevda noko anna. Det er derfor viktig å vera like sikker på kvar ein svarar «ja» til som det ein seier «nei» til.
- Økonomi:** Se 4.4
- Stasjonar:** Se 4.3

4.2. KOMPETANSE

Ein av hovudgrunnane til at Haugaland brann og redning iks vart etablert, det var å gjennomføre kompetansehevande tiltak som er utfordrande for kvar einskild kommune å gjera kvar for seg. Kontinuitet, interne instruktørar og samarbeid mellom stasjonane sikrar at økonomien i kompetansehevinga er økonomisk gunstig samanlikna med tidlegare gjennomføringer. Ein suksessfaktor for selskapet har vore nettopp kompetanseheving. Å har tilsette med nødvendig kunnskap, trening og erfaring er heilt nødvendig for å sikre at mål vert nådd.

Det er i 2023 gjennomført eit minimum av kompetansehevande tiltak som ein konsekvens av den økonomiske situasjonen til selskapet. Dette må endrast i planperioden for å unngå at etterslepet av lovpålagt kompetanse bygger seg opp att til eit nivå som me hadde ved oppstart av selskapet. Lovpålagte kurs er mellom anna:

- Grunnkurs for brannkonstabel 220 t (brann- og redningsskolen som vert gjennomført lokalt).
- Utrykningsleiarkurs 220 t (brann- og redningsskolen som vert gjennomført lokalt).
- Nettkurs brannkonstabel (brann- og redningsskolen som vert gjennomført lokalt).
- Utrykningskøyering 80 t (køyreskule, vert gjennomført lokalt).
- Klasse 2 40 t (køyreskule, vert gjennomført lokalt).

I tillegg kjem lovpålagte kurs innanfor førstehjelp, resertifisering 160, arbeid i høgda, bruk av motorsag m.m.

Kutt i ramma må skje på andre områder enn innanfor kompetanse i all den tid dette er eit av formåla med å drifte Haugaland brann og redning iks.

4.3 STASJONAR OG HMS

Forsking har vist at brannyrket har ein risiko der eksponering av gass, røyk, kjemikaliar og partiklar gjer til at tilsette har høgare risiko for å få kreft. Med det som utgangspunkt har Arbeidstilsynet gjennom tilsyn i alle brann- og redningsvesen i 2016 der svært mange har fått pålegg om å utbetre brannstasjonane.

Ei viktig oppgåve for selskapet var å ivareta oppfølging av pålegget om utbetring av stasjonane som eigarane hadde og som selskapet fekk overført i 2019. Utbetringa skulle sikre at tilsette hadde fasilitetar som var i tråd med dei krav Arbeidstilsynet set ut frå lov og forskrift.

Arbeidstilsynet har gitt fleire utsetjingar sidan 2017. Ein siste frist vart gitt 18.01.2023 for å svare ut korleis avvik skulle lukkast der politiske vedtak og planar vart lagt fram. Innan 01.11.2023 må selskapet sende inn status på prosessane der Arbeidstilsynet har uttalt at dei forventar at avvik er lukka innan utgang av 2024. Det er ein risiko for at selskapet får tvangsmulkt om så ikkje skjer.

Per i dag er 12 av 15 stasjonar ikkje utbetra ut frå pålegg som Arbeidstilsynet har gitt. Det er ein reell risiko for at selskapet får dagmulktar om ikkje pålegg er utbetra innan 2024.

Hovudstasjon

Hovudbrannstasjonen skal ha fellesfunksjonar for heile beredskapsområdet. Hovudstasjonen skal samle tilsette innanfor administrasjon, døgnbemanna beredskap, førebygging og feiing/tilsyn under eit og same tak. Som eit nav i HBR skal stasjonen ivareta fleire funksjonar som verkstad, vaskeri, lager og ressursstasjon, noko som gjer at øvrige stasjonar har behov for redusert areal og færre driftsfunksjonar.

Plassering av hovudbrannstasjonen er god med tanke på eigarstruktur, men også med tanke på eit framtidig samarbeid med Haugesund kommune. Det skal minnast om at plasseringa til Haugesund brannvesen og vår hovudbrannstasjon er det som vart lagt fram som beste alternativ til plassering i 2018.

Kostnadar med hovudbrannstasjon må sjåast opp mot kostnadar med reduksjon av tre deltidstasjonar og flytting av ressursar frå Kopervik til Raglamyr. Endringar i kostnadar er estimert til:

Løn: tilsvarande som i dag under føresetnad av at SFS 2404 ikkje vert endra.

Drift: med utgangspunkt i at alternativet er å bygge 3 deltidstasjonar og drift av desse, vil driftskostnadar vera 2,1'' for hovudbrannstasjonen minus det desse tre stasjonane ville hatt av kostnad, ref. utrekning frå Karmøy kommune 18.03.2022.

Leige: Tilsvarande for drift. Leige er rekna til 6'' og må sjåast opp mot kostnad for leige av 3 oppgraderte/nye deltidstasjonar samt lokale til administrasjon/feing i Kopervik samt administrasjon/tilsyn i Diktervegen.

Veastasjon

Veastasjon vil vera ein beredskapsstasjon og vil ikkje ha administrasjon eller førebyggjande ressursar. Det vert endra frå to deltidstasjonar (med høg aktivitet) til ein felles stasjon. Stasjonen må vera heiltidsbemanna ut frå plassering og at denne dekker to tettstadar der dimensjoneringsgrunnlag er over 20 000 innbyggjarar.

Løn: det vil vera ein auke på 6-7'' under føresetnad av at SFS 2404 ikkje vert endra.

Drift: det er ikkje utrekningar på dette per i dag, men ut frå aktivitetsnivået for Kopervik og Åkra vert det estimert at kostnadane vil ligge på det same nivået som to nye deltidstasjonar.

Leige: Tilsvarande som for drift.

4.4 ØKONOMI

Husleige: Det er ein forventning frå eigarane at 70 % av auke i husleige skal dekkast gjennom den økonomiske ramma som selskapet har i dag. Dette vil ha ein kostnad på $\pm 5''$ i planperioden.

Lønsvekst: Som selskap skal me budsjettere med deflator. Forventa deflator har sidan oppstart vore mindre enn reell deflator. For 2023 var skilnaden 2 %, noko som på løn utgjorde $\pm 2''$ og som må dekkast inn over tildelt ramme.

Det føreligg ein stor usikkerheit rundt revidering av sentral særavtale SFS 2404. Det vart i 2023 brot i forhandlingane og avtala går til nemndshandsaming. Me er kjent med at arbeidstid og beredskapsvakter står sentralt og bygger på ein EU-dom. Dersom det vert endringar i denne retninga, kan dette få sær store konsekvensar for alle brann- og redningsvesen i Noreg.

Drift: Tilsvarande som for løn skal det budsjetterast etter deflator. Det er utfordrande at prisvekst har dei siste åra vore høgare der spesielt 2023 utgjør ein stor differanse. Som eksempel er forsikringar auka med 7,5 % og husleige frå kommunane med 7,5 % (0-18 %).

Videre pålegg staten selskapet oppgåver og plikter utan at det følgjer med midlar. Eksempel er oppgradering av nødnett, nytt oppdragshandteringsverktøy, nye krav til kompetanse m.m.

Inntekter: Det er per i dag faste inntekter til selskapet der det først og fremst er rammeoverføring frå kommunane som finansierer brann- og redning. Utover dette er det tilknytingsavgift for brannalarmanlegg samt feie- og tilsynsgebyr. Det vert jobbe med eit prosjekt for å sjå på andre potensielle innteningsområder.

Investering: Med ei låneramme på 20'' må eigarkommunane ta sine eigne lån på eigen låneramme. Selskapet har fram til i dag gjennomført investeringar av det som kommunane skulle investere fram til selskapet sin oppstart, noko som har gjort til at andre investeringar ikkje har vore mogleg.

Utfordringa med ovannemnde er at auke i kostnad må skje ved strukturelle endringar av selskapet då det ikkje er mogleg å ta dette frå eksisterande drift. Strukturelle endringar kan vera innanfor:

- a. Stasjonsstruktur der stasjonar vert lagt ned.
- b. Innanfor stillingar der tilsette vert redusert.
- c. Innanfor funksjonar der vakter vert teke bort.
- d. Innanfor oppgåver som røykdykking, akutthjelparar, redning i vatn m.m.
- e. Innanfor avtalar med andre som redningsdykking og kjemikaliedykking.

Det skal nemnast at DSB har på vegne av departementet lagt fram eit tilråding som går på å styrke desse punkta, jf. rapport 2023 – brann- og redningsvesen inni framtida.

Det må vera eit forutsigbart samspel med eigarane om framtidens brann- og redningsvesen. Det vil ikkje vera mogleg å oppretthalde dagens førebyggjande- og beredskapsnivå samstundes som det vert krevd reduksjon i ramma. Dette bør styrast gjennom beredskapsanalyse/branddokument med sakshandsaming i styrande organ og ikkje gjennom nedtrekk i ramma og samstundes krevje at beredskap skal ikkje reduserast.

5 ØKONOMISKE SYNERGIEFFEKTER

5.1 RAPPORT AV 2. OKTOBER 2015

Det er ein forventning om å etablere eit selskap skal resultere i ein økonomisk gevinst utover faglege og administrative gevinstar. Ut frå føringar frå eigarane og det som vert sagt i den politiske debatten, ser ein det som viktig å vise til det som var utgangspunktet for etableringa av selskapet der det vert vist til rapport av 2. oktober 2015 som selskapet er etablert ut frå.

Rapport

I analysa var prosjektgruppa si tilråding:

Prosjektgruppen legger til grunn for sine anbefalinger at et nytt felles IKS skal etableres basert på krav i lover og regler. De samme forutsetninger er lagt til grunn i gjennomgang av hver enkelt kommune.

Prosjektutredningen har synliggjort et behov for å iverksette tiltak som vil gi økte kostnader i det enkelte brannvesen og kommune. En vil understreke at kostnadene med disse tiltakene vil påløpe det enkelte brannvesen uavhengig av om brannvesenet blir videreført som et selvstendig brannvesen eller går inn i IKSet.

Basert på erfaring fra andre IKS kan det forventes å være økonomisk lønnsomt på sikt.

I starten er det viktig å finne gode fellesløsninger ved bruk av personell, kjøretøy og utstyr. Dette vil kunne gi reduserte kostnader for alle kommunene som går med i samarbeidet, sammenlignet med om hver enkelt må dekke opp de lovfestede kravene til eget brannvesen.

I kapittel 6.2 er økonomi særskilt omtala med utgangspunkt i ulike modellar. Her vert det skrevet:

- *En klar intensjon er at kostnaden for den respektive kommune ikke skal bli høyere enn for en sammenlignbar, selvstendig, løsning og at en selvstendig løsning innehar samme beredskapsnivå, som for fellesløsningen.*
- *Det er rimelig å legge til grunn administrative ressurser fra 0,7 til 0,8 pr 10 årsverk i beredskap og forebygging/feing.*
- *Stordriftsfordeler i driften av brannvesenet kan forklares med at enkelte administrative oppgaver kan gjennomføres like effektivt, uavhengig av størrelsen på selve brannvesenet.*
- *Intensjonen med en harmoniseringsmodell er at alle kommuner skal komme bedre ut rent økonomisk, enn de vil gjøre som selvstendig sammenlignbare brannvesen. Denne modellen gir derfor eierandeler som ikke gjenspeiler det direkte innbyggertallet.*
- *Et felles brannvesen i region vil forventes å være økonomisk lønnsomt på sikt. Hovedårsaken er stordriftsfordeler og effektivitetsgevinster som kan oppnås ved å unngå overlappende arbeid og ved å få mer spesialiserte arbeidsoppgaver i driften og administrasjonen av et felles brannvesen. Det er vanskelig å anslå størrelsesordenen på disse virkningene. Det er ikke foretatt egne analyser som tar sikte på å beregne slike effekter.*
- *Stordriftsfordelen og effektivitetsgevinsten som oppnås ved en sammenslåing kan føre til frigjørelse av tid til å arbeide med strategisk og langsiktig planlegging for å sikre tilfredsstillende kvalitet på tjenesten, som igjen kan føre til en bedre oppfyllelse av mål og forskrifter.*

Status ut frå rapport

Utgangspunktet for ein samanlikning vil vera ut frå første strekpunkt over.

Det kan dokumenterast at kommunane Etne og Suldal har i dag eit høgare kostnadsnivå enn det som dei hadde som deltakar i HBR. Vidare har Sveio kommune dokumentert i ein uavhengig rapport at dei ikkje kan stå åleine då dette vil gi eit dyrare brannvesen enn i dag. På denne måten er forventningar frå 2015 innfridd.

Det som ikkje kjem fram av rapporten er i kva omfang ein innsparing på sikt skal gje.

Det er også viktig å presisere at kostnad med å etablere eit felles selskap ikkje aukar som følge av etableringa i seg sjølv. Auke i driftsramma er eit resultat av tiltak som kjem uavhengig at ei slik etablering (auka kompetansekrav, krav til nye/reviderede brannstasjonar, lønsvekst, endring i forskrift med vidare). Selskapet skal bidra til at auka ikkje vert større enn nødvendig.

Felles organisering gir ein stor effekt i at leiarstillingar i kommunane ikkje vert fleire enn nødvendig. Ved oppretting av selskapet (etter at Haugesund gjekk ut, men med Suldal og Etne) vart endring i leiarstillingar som følger:

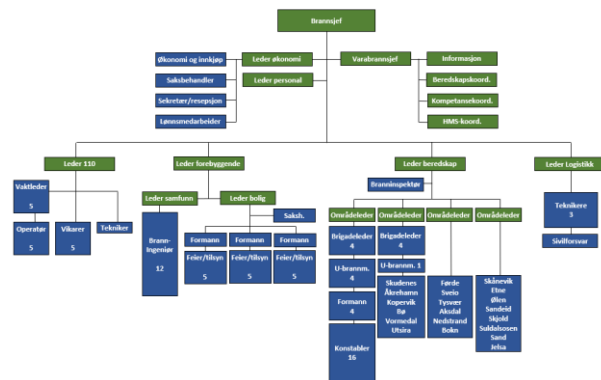
Brannsjef:	5 ⇨ 1,
Avdelingsleiing fag:	5 ⇨ 3,
<u>Administrative stillingar:</u>	<u>1 ⇨ 2,</u>
<u>Sum:</u>	<u>11 ⇨ 6,</u>

Vidare er det innsparringar på vaktordningar:

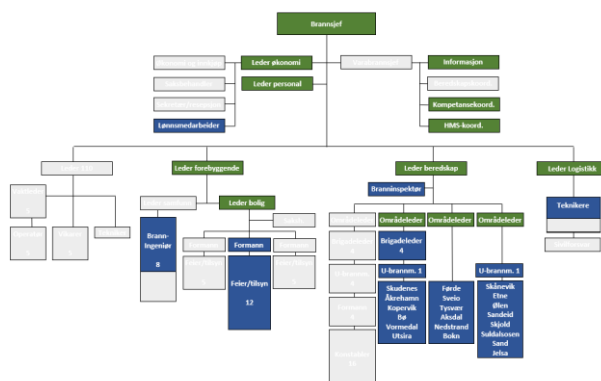
Overordna vakt:	5 ⇨ 2,
Utrykningsleiarvakt:	6 ⇨ 8,

Arbeidet med å tilpasse organisasjonen til vårt dimensjoneringsgrunnlag samtidig som me ønsker å oppny økonomiske synergjar er eit kontinuerleg arbeid. Det vert hevda at me ikkje har tatt innover oss at selskapet har færre eigarar og er blitt mindre. Dette stemmer ikkje og kan visast kart.

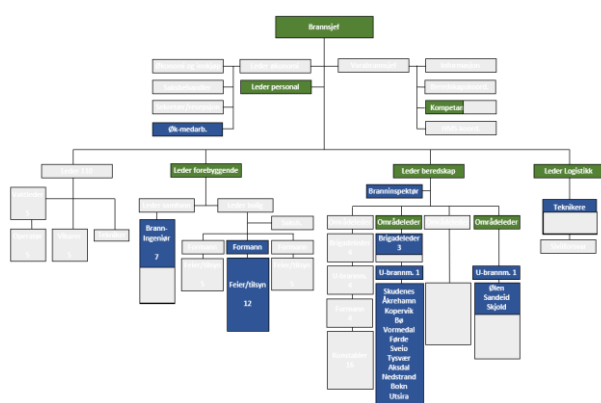
Nedskalering av organisasjonen før og etter at Haugesund meldte uttreden og vegen fram til i dag etter at Suldal og Etne er gått ut (+ nedtrekk i ramme):

Opprinneleg organisasjonskart der Haugesund brannvesen var ein del av organisasjonen.

Som eit resultat av Haugesund kommune sin uttreden vart organisasjonen skalert ned ut frå dimensjoneringsgrunnlag og økonomisk ramme.

Etter uttreden av Suldal og Etne samt reduksjon i den økonomiske ramma er organisasjonen ytterlegare skalert ned med (vakanse/permanent):

- Avdelingsleiar økonomi
- Informasjonskoordinator
- HMS-koordinator
- Halv stilling som teknisk
- Områdeleiar beredskap
- Områdeleiar feiing og tilsyn

Selskapet er redusert med 3 kommunar, noko som utgjør 60 %, men grunnlaget for dimensjonering er redusert med 33 % ved Haugesund sin uttrede. Deretter var reduksjonen i 2022/23 10 %. Reduksjon i organisasjon er større enn det grunnlaget for dimensjonering tilseier.

Uavhengig av dette, det skal i planperioden arbeidast for å effektivisere og skape ein mest mogleg dynamisk organisasjon. Dette arbeidet vil fortsette og er viktig for å heile tida søke dei beste løysingane på vegne av selskapet, eigarar og dei tilsette.

Utfordringa er at det ikkje er fleire stillingar å redusere og dersom eigarane ønskjer ytterlegare nedtrekk vil reduksjon av stasjonar vera neste steg. Driftsramma har i all hovudsak faste kostnader og det vil vera reduksjon i beredskap som i så fall er handlingsrommet. Dette vil me ikkje tilrå på noverande tidspunkt i all den tid at analysar viser at dette ikkje er fagleg tilrådeleg.

Uansett, det må i planperioden og i samarbeid med eigarane finne løysingar som gjer til at eigarkommunane har eit nøkternt, men godt brann- og redningsvesen samstundes som rammevilkåra er innanfor det som er mogleg.

Det vil frå haust 2023 arbeidast med ein organisatorisk analyse i eit tverrfagleg arbeidsgruppe der styret er representert.

5.3 INVESTERINGAR OG KJØP

Investeringar og kjøp skjer og skal skje på ein måte som gir selskapet økonomisk gevinst.

Rammeavtalar er inngått på fleire områder og det er lønsamt for selskapet (og dermed eigarane) å vera tilknytt kommunale rammeavtalar. Det må i planperioden sikrast at Haugaland brann og redning iks er ein del av forhandlingane ved revidering eller nye kommunale rammeavtalar.

Ved kjøp vil også volum påverke pris, noko selskapet har erfart på ein god måte innanfor brannteknisk utstyr, service og vedlikehald m.m.

Innanfor investeringar er det i hovudsak brannkøyretøy som er aktuelt. Gjennom fagleg og profesjonell innkjøpsprosess vil kostnaden for sjølv produktet kunne reduserast, men like viktig, det er mindre oppfølging av investeringa undervegs og etter mottaking.

Det må vera eit mål for planperioden å etablere ein plan for investeringssyklus for dei ulike køyretøya samt å få fastsett ein måte å rullere og flåtestyre desse mellom stasjonane.

Elles skal det alltid søkast løysingar som er økonomisk og fagleg til det beste for alle partar utan at selskapet sjølv skal måtte investere eller kjøpe. Eksempel kan vera:

- Avtale om tilgang til båt(ar) framfor å eige og drifte (Bokn røde kors).
- Utrykning saman med kommunal helseteneste (Nedstrand og Utsira).
- Samvirke med kommunal helseteneste i brannførebyggande teneste retta mot risikoutsatte grupper (Sveio, Vindafjord).
- Beredskap som ikkje må leggest til stasjonane (redningsdykking og restverdiredning/Haugesund).

Det må i perioden vurderast om det er fleire område innanfor administrasjon, beredskap og førebyggande tenester det vil vera mogleg å ha samarbeid innanfor.

5.4 KOMPETANSE

Det er innanfor kompetansekrav og -heving at dei største synergiane kan hentast ut frå eit større samarbeid. Gjennom kontinuitet og det å gjennomføre kurs lokalt, vil kostnadsnivået haldast nede samstundes som eigen kompetanse i organisasjonen vert heva framfor alternativet som er å kjøpe tenesta av eksterne partar.

I planperioden er det viktig å posisjonere seg som vertsbrannvesen kurs og opplæring av brannkonstablar for brann- og redningsskulen gjennom å etablere ein hovudbrannstasjon. Dette vil kunne gi inntekt for dekning av instruktørar.

Vidare må det i perioden lagast planar for korleis kompetanseheving skal skje ut frå ein beredskapsanalyse, både generell kompetanse, men også spisskompetanse som vert plassert på einskilde stasjonar.

6 ØKONOMI

6.1 FINANSIELLE MÅLTAL

Måltal 1 – netto driftsresultat

Kommunelova set reglar økonomisk planlegging, noko som er eit bakteppe for det økonomiske planarbeidet. Det vert i § 14.2-c krevd finansielle måltal som verktøy for å ivareta økonomien i eit langsiktig perspektiv. Finansielle måltal til selskapet må vera forankra i eigarkommunane og vera i samsvar med kommunale måltal.

Brutto driftsresultat er forskjellen mellom driftsinntekt og -utgift utan avskrivning. Netto driftsresultat viser kva selskapet har att av inntekt etter at utgift er trekt i frå inkludert finansinntekt og finansutgift. Netto driftsresultat vert sett som ein prosentdel av driftsinntektene og seier kva andel av tilgjengelege driftsinntekter selskapet kan disponere til avsetningar for framtidige investeringar.

Teknisk beregningsutvalg (TBU) tilrår at netto driftsresultat for kommunesektoren bør vera om lag 2 % av driftsinntektene, som fungerer som ein sikkerheit mot utfordret kostnader eller inntektsreduksjonar. Som interkommunalt selskap har HBR eigarane sin sikkerheit i rygg og bør derfor legge seg på eit noko lågare nivå.

Det er vurdert som eit formålstenleg måltal for netto driftsresultat til å vera minimum 1 % av brutto driftsinntekt.

Måltal 2 – netto lånegjeld

Auke i gjeld og kapitalutgifter samt driftsutgifter, vil redusere det økonomiske handlingsrom i tida framover. Selskapet sin samla lånegjeld skal vera i tråd med selskapsavtale § 7-1 som omhandlar opptak av lån.

Gjeldsutviklinga skal vera i samsvar med kostnader (prosent av brutto driftsutgift).

Det er vurdert som formålstenleg måltal for netto lånegjeld til å ikkje overstige 50 % av sum driftsinntekt.

Måltal 3 – disposisjonsfond

Selskapet må ha tilstrekkeleg økonomisk reserve til å møte ikkje-planlagde hendingar. Dette kan vera svikt i inntekt eller ikkje-forutsett auke på utgiftssida. Ein buffer kan sikrast gjennom å sette av 1 % av eit positivt driftsresultat til eit disposisjonsfond.

Disposisjonsfondet bør ikkje samla vera meir enn 5 % av driftsutgifter.

Oppbygging av disposisjonsfond må skje over tid og skal på sikt bidra til at selskapet kan eigenfinansiere sine investeringar.

Det er vurdert som formålstenleg måltal for disposisjonsfond å vera i storleiksorden 5 % av netto driftsutgifter der det årleg vert sett av 1 % av overføringsramma frå kommunane til disposisjonsfond.

6.2 ØKONOMISK OVERSIKT

Det vert vist til vedtak i representantskapsmøte 15.05.2023 sak 23/005: Revidert økonomi- og handlingsplan 2023-2026.

Selskapet er i hovudsak finansiert gjennom refusjon frå kommunar samt salsinntekt frå sjølvkostområdet. Dei fleste kostnader som selskapet har er «låst» gjennom løn og faste driftsutgifter. Det er sårbart når budsjetterte tal ikkje samsvarar med den reelle løns- og prisvekst ettersom det er eit lite handlingsrom for å prioritere om på drift og aktivitet.

Budsjett for 2024 som dannar grunnlaget for økonomiplanperioden vert lagt fram som følgjer:

INNTEKTER	R-skap-22	Budsj-23	Budsj-24	Budsj-25	Budsj-26	Budsj-27
Refusjon Bokn	-1 827 987	-1 849 830	-1 847 058	-2 376 283	-2 385 435	-2 385 435
Refusjon Karmøy	-48 465 043	-48 873 508	-54 588 315	-64 176 517	-64 448 090	-64 448 090
Refusjon Sveio	-6 584 409	-6 652 536	-7 191 583	-8 671 962	-8 707 702	-8 707 702
Refusjon Tysvær	-12 899 603	-13 020 261	-14 253 302	-17 023 688	-17 094 551	-17 094 551
Refusjon Vindafjord	-10 714 527	-10 831 164	-11 593 111	-14 088 630	-14 146 226	-14 146 226
Refusjon Utsira	-463 291	-471 500	-386 989	-585 287	-587 190	-587 190
Refusjon Suldal	-6 233 279	-2 619 816	-	-	-	-
Refusjon Etne	-5 857 014	-	-	-	-	-
Mva-kompensasjon	-5 764 915	-5 765 028	-6 053 279	-6 053 279	-6 053 279	-6 053 279
Sjukelønsref./f-penger	-935 261	-1 219 244	-727 400	-727 400	-727 400	-727 400
Avg.fr.salg vare/tj.gebyr/rente	-5 769 188	-6 612 903	-6 739 768	-7 171 787	-7 171 787	-7 171 787
Gebyr avg.pl.	-13 820 394	-13 884 144	-14 473 418	-14 473 418	-14 473 418	-14 473 418
Fordelig, ref. kom.disp.f.	-50 883	-50 500	-52 245	-52 245	-52 245	-52 245
Sum	-119 385 794	-111 850 434	-117 906 468	-135 400 497	-135 847 323	-135 847 323
LØN	R-skap-22	Budsj-23	Budsj-24	Budsj-25	Budsj-26	Budsj-27
Fast løn, heiltid	27 796 284	30 654 722	27 177 019	32 842 864	32 842 864	32 842 864
Faste vakter	12 389 289	11 372 714	14 417 087	14 417 087	14 417 087	14 417 087
Avtalefesta tillegg	12 526 786	10 081 662	10 579 519	10 579 519	10 579 519	10 579 519
Løn per time	4 890 373	1 600 082	4 322 256	4 322 256	4 322 256	4 322 256
Utrykningar/overtid	8 077 118	6 829 594	8 189 358	8 189 358	8 189 358	8 189 358
Honorar/møtegodtgjersle	404 000	428 073	404 000	404 000	404 000	404 000
Stipend	320 000	0	316 008	316 008	316 008	316 008
Reiseutg. oppgavepl.	484 309	421 746	438 892	438 892	438 892	438 892
Anna løn	416 325	364 909	191 656	191 656	191 656	191 656
KLP/gruppeliv	6 545 714	7 676 464	7 266 364	8 129 572	8 129 572	8 129 572
Arbeidsgivaravgift	9 992 950	8 278 496	10 335 604	11 256 201	11 256 201	11 256 201
Sum	83 843 148	77 708 462	83 637 763	91 087 413	91 087 413	91 087 413
DRIFTSUTGIFTER	R-skap-22	Budsj-23	Budsj-24	Budsj-25	Budsj-26	Budsj-27
Kontor/adm./tlf/data/post	1 060 506	961 009	1 058 000	1 058 000	1 058 000	1 058 000
Forbruksmateriale/råvarer	1 725 167	1 563 670	1 289 297	1 366 575	1 366 575	1 366 575
Opplæring/kurs	1 890 699	935 915	1 254 000	1 544 000	1 875 000	1 875 000
Transportutg./køyretøy	3 236 772	2 847 400	2 870 654	2 900 000	2 900 000	2 900 000
Husleie/drift stasjoner	8 037 973	7 582 239	6 825 431	15 681 705	15 681 705	15 681 705
Programvare/lisensar	1 234 157	1 265 236	1 134 663	1 134 663	1 134 663	1 134 663
Avtalar, gebyr, lisensar, forsikr.	4 573 278	4 165 305	4 357 611	4 348 467	4 348 467	4 348 467
Tjenester/110	11 454 418	7 684 130	7 714 306	7 250 000	7 250 000	7 250 000
Mva.komp.ordning	5 764 915	5 765 028	6 053 279	6 053 279	6 053 279	6 053 279
Avskrivinger	6 096 939	6 122 411	6 397 919	6 397 919	6 397 919	6 397 919
Sum	45 074 824	38 892 343	38 955 160	47 734 608	48 065 608	48 065 608
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	9 532 178	4 750 371	4 686 455	3 421 524	3 305 698	3 305 698
EKSTERNE FINANSINNT.	R-skap-22	Budsj-23	Budsj-24	Budsj-25	Budsj-26	Budsj-27
Renteinntekt/utbyte	-169 915	-130 000	-95 184	-150 000	-150 000	-150 000
Sum	-169 915	-130 000	-95 184	-150 000	-150 000	-150 000
EKSTERNE FINANSUTG.	R-skap-22	Budsj-23	Budsj-24	Budsj-25	Budsj-26	Budsj-27
Renter og låneomkostningar	475 360	975 457	687 175	647 818	647 818	647 818
Avdrag lån	1 524 044	1 843 371	1 249 782	1 167 523	1 167 523	1 167 523
Sum	1 999 404	2 818 828	1 936 957	1 815 341	1 815 341	1 815 341
MOTPOST AVSKRIVNINGAR	R-skap-22	Budsj-23	Budsj-24	Budsj-25	Budsj-26	Budsj-27
Avskrivning motpost	-6 096 939	-6 122 410	-6 428 532	-6 428 532	-6 428 532	-6 428 532
Sum	-6 096 939	-6 122 410	-6 428 532	-6 428 532	-6 428 532	-6 428 532
NETTO DRIFTSRESULTAT	5 264 728	1 316 789	99 696	-1 341 667	-1 457 493	-1 457 493
AVSETNINGAR	R-skap-22	Budsj-23	Budsj-24	Budsj-25	Budsj-26	Budsj-27
Bruk av disp.fond	-8 298 065	1 407 847	-53 934	596 582	712 408	712 408
Bruk av bundne avs. Fond	-543 453	-1 377 572	-45 762	-	-	-
Overført til investering	3 576 790	60 786	0	750 000	750 000	750 000
Sum	-5 264 728	91 061	-99 696	1 346 582	1 462 408	1 462 408
MER-/MINDREFORBRUK	-	1 407 847	0	4 915	4 915	4 915

Deflator 2024: 4,5 %
Reduksjon i ramme: 1,0 %
Det er redusert for kommunale lån

Det er i revidert selskapsavtale lagt opp til at harmoniseringsmodellen skal videreførast. Sjølv om selskapsavtala ikkje er vedteke i ein av kommunane (per 25.07.2023), forutset ein at dette er førande for budsjett 2023 og økonomiplanperioden.

Driftsbudsjett og investeringar vert fordelt etter fordelingsnøkkel. Investeringar som kvar einskild kommune er ansvarleg for (etterslep) vert fakturert særskilt der kostnaden høyrer heime.

Fordelingar per eigarkommune er etter dette:

	Fordeling	%-fordeling	Herav "etterslep" lån	Sum
Refusjon Bokn	2 053 105	2,25 %	206 047	1 847 058
Refusjon Karmøy	54 588 315	59,89 %	-	54 588 315
Refusjon Sveio	7 410 117	8,13 %	218 534	7 191 583
Refusjon Tysvær	14 521 787	15,93 %	268 485	14 253 302
Refusjon Vindafjord	12 055 155	13,23 %	462 044	11 593 111
Refusjon Utsira	518 110	0,57 %	131 121	386 989
Sum	91 146 589	100 %	1 286 231	89 860 358

6.4 INNTEKTER

Hovudtyngde av inntekt til selskapet er rammetilskot frå kommunane, sjukelønsrefusjonar og gebyrlagt teneste innanfor sjølvkostområdet samt inntekt frå alarmkundar. Handlingsrommet er lite for å påverke av eigne inntekter. Det er iverksett eit prosjekt for å sjå på mogleg sal av tenester, men det er ikkje forventa ein effekt av eventuelt sal i planperioden. Alarmkundar er stabilt og selskapet har ikkje moglegheit for å utøve sal av denne tenesta.

6.5 FOND

Etter selskapsavtale og i tråd med lov om interkommunale selskap § 18, kan det etablerast fond for kommande investeringar og utgifter. Eit slik fond må stå i samsvar med selskapet sine oppgåver og plikter og skal bidra til at eigarkommunane sine tilskot vert utjamna.

Tenester etter sjølvkostprinsippet skal førast mot sjølvkostfond med noter, ref. forskrift om sjølvkost.

Det er ikkje lagt opp til bruk av sjølvkostfond eller ubundne fond i planperioden.

6.6 GJELDSBYRDE

Etter selskapsavtalen § 7.1 er det ei låneramme på kr. 20 000 000,- med formål om å ta opp lån for å kunne investere i anlegg og driftsmidlar. Etter lov kan selskapet også ta opp likviditetslån.

Avdragstid for HBR sine lån skal minimum reflektere levetida for anleggsmidlane.

Selskapet har finansiert kommunale lån over selskapet si låneramme då «etterslep» skildra i selskapsavtale § 2-1. Låneramme vert ikkje endra og det medfører at kommunane må overta sin del av låneramma. Dette utgjør:

	Totalt	Avdrag per 31.12.2023	Restbeløp
Tysvær kommune	4 300 000	632 011	3 667 989
Sveio kommune	3 500 000	514 428	2 985 572
Utsira kommune	2 100 000	318 762	1 781 238
Vindafjord kommune	7 400 000	1 087 647	6 312 353
Bokn kommune	3 300 000	485 032	2 814 968
Karmøy kommune	-	-	-
Sum	20 600 000	3 037 880	17 562 120

Tabell for gjeldsutvikling i økonomiplanperiode:

	2019-2022	2023	2024	2025	2026	2027
Låneopptak	20 000 000	27 429 227	13 523 736	13 523 736	13 523 736	13 523 736
Avdrag	3 654 574	1 843 371	1 167 523	1 167 523	1 167 523	1 167 523
Restgjeld	16 345 426	25 585 856	12 356 213	12 356 213	12 356 213	12 356 213

Det er eit udekket finansieringsbehov av to mannskapsbilar frå 2022 som må dekkast inn gjennom lån i 2023 på kr. 6 327 061,-.

Det vert ikkje lagt inn investeringar i økonomiplanperioden før selskapet har oversikt over eigarstruktur og resultat av framtidig brannordning.

Rentenivået i åra framover vil avhenge av fleire usikre faktorar. Låneporteføljen for 2024 – 2027 har ei estimert rente på 4,17 %.

7 SJØLVKOSTOMRÅDET FEIING OG TILSYN

7.1 GRUNNLAG FEIE- OG TILSYNSGEBYR

Etter rammeoverføring frå kommunane er det tilsyns- og feiegebyr som er selskapet si største inntektskjelde der tenesta er eit sjølvkostområde.

Grunnlaget for feie- og tilsynsgebyr er faste og variable kostnader for feietenesta i Haugaland brann og redning iks, fordelt på talet bustader med fyringsanlegg. Kvar kommune blir fakturert for sin andel fyringsanlegg. HBR fakturerer eigarkommunane og kvar einskild kommune fastset feie- og tilsynsgebyr ut frå dette. Gjennomføring av feiing og tilsyn for kvar einskild bustad har ein frekvens som er sett ut frå kartlagt behov. Ulik intervall for utføring er gjenspeila i differensierte gebyr for kunden og kommunen.

Kostnad for 2024 er budsjettert til kr 14 478 333,-. Kostnaden med utføring av teneste i Suldal skal ikkje dekkast inn av sjølvkosten for eigarkommunane, men dekkast frå inntektene i avtale med Suldal.

Det er i planperioden ikkje budsjettert med avsetningar eller bruk av bundne midlar.

Fakturering for feiing og tilsynsgebyr til kommunane for budsjettår 2024 vert:

	1:1		1:2		1:3		1:4		1:6		1:8		1:10	
	Antal	Avgift	Antal	Avgift	Antal	Avgift	Antal	Avgift	Antal	Avgift	Antal	Avgift	Antal	Avgift
Feiing	371	742	10761	439	2590	282	9978	230	4394	167	175	84	19	63
Tilsyn	81	742	325	439	47	282	20326	230	6806	167	1876	84	80	63
Sum frekv.	335 384		4 865 645		744 030		6 966 873		1 872 640		171 464		6 207	
Sum tot.	14 962 242													

Kommune	Bustad	Hytte	SUM
Bokn		177 237	
Karmøy		8 023 244	
Sveio		1 219 930	
Tysvær		1 947 084	1 112 925
Utsira		41 643	
Vindafjord		1 951 355	
Sum		13 360 492	1 112 925
Suldal		1 079 000	-
Total		14 439 492	1 112 925

Fritidsbustadar må ikkje fakturerast årleg for feiing og tilsyn, men kan fakturerast etter utført arbeid til same sats som gebyrsatsar for heilårsbustadar. Arbeidet med å kartlegge fyringsanlegg i fritidsbustadar er pågåande og har blitt noko nedprioritert som følgje av etterslep på heilårsbustadar.

Det vil i planperioden (frå 2025) vera ein vurdering av omfanget for feiing og tilsyn i all den tid avtale med Suldal går ut. Dette er ikkje lagt inn som reduksjon av inntekt/utgift då gebyr for fritidsbustadar kan kompensere for bortfall av avtale.